

ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ

Ορισμός

«Υπό την ευρεία έννοια καθορίζεται ως η συνεισφορά ατόμων στο πλαίσιο μίας μη κερδοσκοπικής, μη αμειβόμενης δράσης που δεν προβλέπει επαγγελματική εξέλιξη. Σκοπό έχει την ευημερία τον συνανθρώπου, της κοινότητας ή της κοινωνίας γενικότερα.» ΟΗΕ

- Εθελοντισμός σημαίνει προσφορά έργου απαλλαγμένη από την ελάχιστη έστω ιδιοτέλεια (η οποία δεν είναι υποχρεωτικά οικονομική, όπως συνήθως ερμηνεύεται). Δεν περιορίζεται μόνο στην παροχή ανιδιοτελούς κοινωνικού έργου, αλλά περισσότερο αφορά μια στάση ζωής με ιδιαίτερες αξίες, όπως η φιλανθρωπία, η αλληλεγγύη, η κοινωνική δικαιοσύνη και η κοινωνική συμμετοχή.

Μορφές εθελοντισμού / πεδία εθελοντικής δράσης

Αθλητικός	Συμμετοχή εθελοντών σε μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις (Ολυμπιακοί αγώνες, μεγάλα παγκόσμια πρωταθλήματα)
Περιβαλλοντικός	εθελοντική συμμετοχή σε οργανώσεις/ πρωτοβουλίες με οικολογική –περιβαλλοντική δράση (πχ. Αναδασώσεις, δενδροφυτεύσεις, εκστρατείες απορρύπανσης ακτών/δασών κοκ) Δασοπυρόσβεση –δασοπροστασία Προστασία και περίθαλψη ζώων
Πολιτιστικός	η οργάνωση από νεανικές ιδίως εθελοντικές οργανώσεις πολιτιστικών θεατρικών, μουσικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων που εκφράζουν τη νεανική φαντασία και δημιουργικότητα , πέρα από τη λογική της αγοράς και του κέρδους.
Ανθρωπιστικός Κοινωνικός	Αιμοδοσία Η ιδέα της Δωρεάς Οργάνων μετά το τέλος της ζωής, αποτελεί την ύψιστη μορφή εθελοντικής προσφοράς και αλtruισμού, αποτελεί υπέρτατο δώρο ζωής, μήνυμα ελπίδας, ανθρωπιάς και αλληλεγγύης. καθώς και τη βασική προϋπόθεση για την πραγματοποίηση του ιατρικού θαύματος της Μεταμόσχευσης Συσσίτια /δωρεάν διανομή φαγητού σε οργανώσεις τοπικών ενοριών Προσφορά εθελοντικής εργασίας στο πλαίσιο των εναλλακτικών μορφών τουρισμού (αγροτουρισμός /οικοτουρισμός),

<p>Εθελοντικές οργανώσεις</p>	<p>Μορφές εθελοντικής υπηρεσίας στη δράση και λειτουργία όλων των ΜΚΟ ανεξαιρέτως (Χαμόγελο του Παιδιού, Γιατροί Χωρίς Σύνορα, Green Peace κοκ) συνοδεία, βοήθεια στο σπίτι, εμπύκωση, πρόληψη, μεταφορά ασθενών, επανένταξη, τηλεφωνική ακρόαση, εξειδικευμένες και επαγγελματικές παροχές, υγειονομικές φροντίδες, ψυχαγωγία, κοινωνική γραμματεία, νομική βοήθεια κ.λ.π.</p> <p>ΟΙ ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ προσδιορίζονται από την ύπαρξη οργανωτικής δομής, την προσφορά βοήθειας (ιατρικής, κοινωνικής ή άλλης) και αυτοβοήθειας χωρίς κερδοσκοπικό χαρακτήρα. Έχουν δημόσιο χαρακτήρα, και διαφοροποιούνται από την ιδιωτική φιλανθρωπία ή τα ιδρύματα φιλανθρωπίας.</p>
<p>Διεθνής εθελοντισμός</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Προσφορά αλληλεγγύης και γνώσης στις χώρες του Νότου ή ανθρωπιστικών υπηρεσιών στις ζώνες πολεμικών συγκρούσεων. • Εθελοντές -διασώστες που παρεμβαίνουν σε περιοχές που επλήγησαν από θεομηνίες (καταστροφικοί σεισμοί – πλημμύρες πυρκαγιές κοκ) • Οργανώσεις εθελοντών –ιατρών (ΓΧΣ) για παροχή ιατροφαρμακευτικής συνδρομής και την αντιμετώπισης ανθρωπιστικών προβλημάτων στις αναπτυσσόμενες χώρες που δοκιμάζονται από φτώχεια, εμφύλιες αναταραχές

Γιατί είναι αναγκαίος ο εθελοντισμός	Συνέπειες
<p>Κοινωνική-ανθρωπιστική κρίση Σε κάθε εποχή ανακλύπουν προβλήματα, έκτατες καταστάσεις και ανάγκες που αδυνατεί το Κράτος να καλύψει και που δοκιμάζουν τα όρια αντοχής και συνοχής μιας κοινωνίας (πχ. θεομηνίες, πόλεμοι, εθνικές συμφορές ή προκλήσεις, περίοδοι φτώχειας, μετανάστευση κοκ) Σήμερα ειδικότερα η παρατεταμένη οικονομική ύφεση δυσχεραίνει την κατάσταση για τις μη προνομιούχες ομάδες οξύνοντας προβλήματα φτώχειας, εξαθλίωσης μεγάλου μέρους του πληθυσμού της χώρας πληθαίνουν οι τάξεις των απόρων, αστέγων συμπολιτών που στερούνται βασικά αγαθά πρώτης ανάγκης</p>	<p>Υλική και ηθική συμπαράσταση Ανακούφιση των πασχόντων ανθρώπων</p>

<p>Απουσία κοινωνικού κράτους Καταρρέει σε ολόκληρη την Ευρώπη το Κοινωνικό κράτος, εκλείπει η κρατική πρόνοια, στερεύουν οι δαπάνες για νευραλγικούς τομείς της πρόνοιας (κονδύλια και επιδόματα για την υγεία, περίθαλψη, στήριξη των ανέργων, των πολύτεκνων οικογενειών, των απόρων, των ΑΜΕΑ κοκ) στο πλαίσιο της δημοσιονομικής προσαρμογής σε ένα άτεγκτο πρόγραμμα λιτότητας. Το έλλειμμα αυτό έρχεται να αναπληρώσει η δράση των εθελοντικών οργανώσεων και της Κοινωνίας των Πολιτών</p>	<p>-Με την ανάπτυξη του εθελοντικού κινήματος και την ανάπτυξη των μη κυβερνητικών οργανώσεων καλύπτεται το σοβαρό κοινωνικό έλλειμμα της ελληνικής δημοκρατίας. - Αναπτύσσονται ο κοινωνικός διάλογος, η συμμετοχή του πολίτη στα κοινά, το αίσθημα της ατομικής και κοινωνικής ευθύνης -Οι υπηρεσίες Κοινωνικής Πρόνοιας (ορφανοτροφεία, γηροκομεία κ.α.) με τη συνδρομή εθελοντών προσφέρουν χείρα βοήθειας στους αναξιοπαθόντες -Οι εθελοντές αιμοδότες και δωρητές οργάνων καλύπτουν θεμελιώδεις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας</p>
<p>Παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων</p> <p>Μετανάστευση-πρόσφυγες Πληθαίνουν οι τάξεις των εξαθλιωμένων μεταναστών που συρρέουν όχι μόνο στη χειμαζόμενη από την κρίση Ελλάδα αλλά σε ολόκληρη την Ευρώπη, με συνέπειες: α) την περαιτέρω εξαθλίωσή τους β) την όξυνση αισθημάτων ξενοφοβίας και ρατσισμού</p>	<p>Ο εθελοντισμός αποτελεί την έμπρακτη κοινωνική εγγύηση των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. -Η Διεθνής Αμνηστία έχει ανάγκη εθελοντών, για να προστατεύσει ανθρώπους που διώκονται σ' όλον τον κόσμο για τα πολιτικά τους φρονήματα. Επίσης, μάχεται, προκειμένου να ευαισθητοποιήσει την κοινή γνώμη για την κατάργηση παγκοσμίως της θανατικής ποινής -Οι Γιατροί του Κόσμου προσμένουν την εθελοντική εργασία επιστημόνων, προκειμένου να παρέχουν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σ' ανθρώπους της Ελλάδας ή του εξωτερικού που την έχουν ανάγκη και δε μπορούν να την απολαύσουν</p>
<p>Πολεμικές συγκρούσεις</p> <p>Περιβαλλοντικά προβλήματα Η χώρα μας έχει μόνιμα την ανάγκη εθελοντικής εργασίας. Για παράδειγμα, έντονα είναι τα περιβαλλοντικά προβλήματα που θα μπορούσαν να περιοριστούν ή ν' αντιμετωπιστούν αποτελεσματικότερα με την κοινή βοήθεια των πολιτών.</p>	<p>Οι διάφορες μη κυβερνητικές οργανώσεις καταβάλουν γενναία προσπάθεια για τη μη διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας .</p>

Θετικές συνέπειες εθελοντισμού για το άτομο και την κοινωνία

Πνευματικά-επαγγελματικά

Η εθελοντική δράση αποτελεί μαθησιακή-μορφωτική λειτουργία. Ενισχύει την απόκτηση κοινωνικών, επικοινωνιακών και επαγγελματικών δεξιοτήτων και αναπτύσσει νέες ικανότητες που βοηθούν μετέπειτα στην επαγγελματική αποκατάσταση. Αποτελεί κοινωνική δραστηριότητα με την οποία μπορεί κανείς να περάσει δημιουργικά τον ελεύθερό του χρόνο

Ηθικά-ψυχικά

Ο άνθρωπος ολοκληρώνεται μέσα από την εθελοντική προσφορά και την αλληλεγγύη προς το συνάνθρωπο. κατακτά την ηθική και ψυχική αρτίωση, νοηματοδοτεί την ύπαρξή του

Ο εθελοντισμός φέρνει στην επιφάνεια πρωτοφανείς δυνάμεις δημιουργικότητας και προόδου, που εξασφαλίζουν την κοινωνική συνοχή και ενότητα, συνέχουν τον κοινωνικό ιστό, διατηρούν ζωντανή την ελπίδα και την αισιοδοξία των ανθρώπων.

Κοινωνικά-εθνικά

Ο εθελοντισμός δίνει νόημα και περιεχόμενο σε πανανθρώπινες αξίες, όπως είναι η **κοινωνική αλληλεγγύη, η κοινωνική προσφορά, η αγάπη προς τον συνάνθρωπό**

Αποκτώνται νέα ενδιαφέροντα κι εμπειρίες ζωής, σε συλλογικό επίπεδο δημιουργούνται οι προϋποθέσεις κοινών στόχων κι ευνοείται η εθνική ομοψυχία

Ενδυναμώνονται οι κοινωνικοί δεσμοί μεταξύ των πολιτών, γεγονός που αποτελεί ζητούμενο για κάθε κοινωνία, προκειμένου να επιτευχθεί η ευρυθμία της, διαπλάθεται ισχυρή ανθρωπιστική συνείδηση κι αυξάνεται η ευαισθησία για την αντιμετώπιση ενδεχόμενων προβλημάτων, πατάσσεται ο τυφλός εγωισμός κι ο αντικοινωνικός ωφελιμισμός

Πολιτικά

Μέσα από την ανάπτυξη των οργανώσεων αλληλεγγύης αξιοποιούνται οι πρωτοβουλίες, η φαντασία των νέων, των πολιτών και οικοδομείται ένας πολιτικός πολιτισμός συνεργασίας, που καταπολεμά τη νοσηρότητα παλαιοκομματικών αντιλήψεων ανταγωνισμού και στείρας αντιπαράθεσης.

Ο εθελοντισμός αναδεικνύεται ως ένας **τρίτος πόλος** στον κοινωνικό βίο, ο οποίος πέρα από τους δύο παραδοσιακούς χώρους, του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, περιλαμβάνει όλες τις **ενεργές δυνάμεις και δράσεις που διοχετεύονται** στην ανάληψη του πολύπλευρου κοινωνικού έργου που καλείται να επιτελέσει. Με αυτή την έννοια, μπορεί ακόμα να χαρακτηριστεί ως μια **νέα μορφή πολιτικής**, που εκφράζει το **ευγενέστερο νόημα της** και δίνει τη δυνατότητα της **άμεσης συμμετοχής όλων των πολιτών**

*Πως μπορεί να καλλιεργηθεί το πνεύμα εθελοντισμού***Φορείς κοινωνικοποίησης**

Η ανάπτυξη του κινήματος εθελοντών συνιστά μια σύγχρονη αναγκαιότητα κι ως τέτοια πρέπει ν' αντιμετωπιστεί απ' τους επίσημους φορείς:

Οικογένεια

- οι γονείς θα μπορούσαν να συμμετάσχουν σ' εθελοντικά προγράμματα, μετατρέπόμενοι σε πρότυπα για τα παιδιά τους.

Επίσης, διάφορες οικογενειακές υποχρεώσεις θα ήταν δυνατό να εκτελεστούν με κοινή προσπάθεια, μ' αποτέλεσμα τα νεαρά μέλη να βιώνουν εντός του σπιτιού τους το συνεργατικό κλίμα κι αργότερα ως ενήλικες να συμπεριφέρονται ανάλογα

Σχολείο

ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ που βοηθούν το μαθητή να κοινωνικοποιηθεί, να αναπτύξει κοινωνική συνείδηση, κοινωνική ευαισθησία, ενδιαφέρον για τα προβλήματα της κοινωνίας

α) συνεργασία της σχολικής κοινότητας με ΜΚΟ, δράσεις φιλανθρωπίας, συνεισφοράς, εξοικείωση με τη δράση ανθρωπιστικών οργανώσεων

β) περιβαλλοντικά προγράμματα: εκδρομές, εξορμήσεις στη φύση, οικολογική δράση (πχ. Συμμετοχή σχολείων σε περιβαλλοντικές δράσεις, όπως εκστρατείες δενδροφύτευσης, αναδάσωσης, περιβαλλοντικά προγράμματα του Υπουργείου) = ευαισθητοποίηση μαθητών για τα οικολογικά προβλήματα

γ) επιμορφωτικές / πολιτιστικές εκδρομές, επισκέψεις σε πολιτιστικούς χώρους, όπως θέατρα, μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων από τα ίδια τα σχολεία και τους δήμους / κοινότητες με συμμετοχή μαθητών

δ) Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ και της ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ : διαδικασία του «εκλέγειν –εκλέγεσθαι» στην οποία μισούνται οι μαθητές, εξοικειώνονται με τις συλλογικές / δημοκρατικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων, συμμετοχής στα κοινά, ανάληψης ευθυνών ή Οι μαθητές διαμορφώνουν πολιτική / δημοκρατική συνείδηση, ωριμάζουν, γίνονται περισσότερο υπεύθυνοι, συναποφασίζουν για κοινά προβλήματα, βγαίνουν απ' τα στενά όρια της ατομικότητας, αναπτύσσουν συλλογικό πνεύμα

ε) δημοσιογραφική δράση - έκδοση έντυπης / ηλεκτρονικής σχολικής εφημερίδας, καταγραφή σχολικής επικαιρότητας και παρακολούθηση των εξελίξεων σε επίπεδο τοπικής κοινωνίας (Δήμου – Κοινότητας), οι μαθητευόμενοι δημοσιογράφοι που ασκούνται στην ερμηνευτική δημοσιογραφία, ασκούν κριτική, εμβαθύνουν στα γεγονότα, διαμορφώνουν άποψη για τα γεγονότα, πολιτική σκέψη και συνείδηση.

Πολιτεία

- η πολιτεία μπορεί να ενθαρρύνει τον εθελοντισμό με μια σειρά κινήτρων που θα ισχύουν ιδιαίτερα για τους νέους (π.χ. επιβράβευση απ' την πολιτική ηγεσία, προκειμένου να παροτρυνθούν για τη συνέχιση της πορείας τους).

Δημιουργία κινήτρων

- η εθελοντική δράση θα μπορούσε να είναι ένα απ' τα κριτήρια επιλογής για την κάλυψη μιας θέσης εργασίας.

- Απ' αυτή θα ήταν δυνατό ν' απορρέουν κάποιες φορολογικές ελαφρύνσεις ή ειδικές άδειες για τους συμμετέχοντες. Ως εκ τούτου, η κάθε τοπική αρχή ή η πολιτεία έχουν χρέος να συγκροτήσουν κατάλληλους μηχανισμούς που θα οργανώνουν και θα εκπαιδεύουν τους εθελοντές, ώστε να είναι αποτελεσματική η προσπάθειά τους

ΜΜΕ

Τα ΜΜΕ, η ισχύ των οποίων είναι δεδομένη κι ανυπέρβλητη, υποχρεούνται να προβάλουν τα επιτεύγματα των εθελοντών, προτρέποντας κι άλλους για συμμετοχή σε μια κοινωφελή διαδικασία.

Παράγοντες που ευνοούν την καλλιέργεια πνεύματος εθελοντισμού	Παράγοντες που δεν ευνοούν την καλλιέργεια πνεύματος εθελοντισμού
<p>Η ανάπτυξη του εθελοντισμού και η ενδυνάμωση της κουλτούρας του απαιτούν, πάνω απ' όλα, σωστή ενημέρωση και εκπαίδευση, ιδίως σε θέματα πολιτισμού και δημοκρατίας, σεβασμού των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των αρχών της κοινωνικής δικαιοσύνης και συνοχής, της κοινωνικής αλληλεγγύης και πρόνοιας, της επικουρικότητας και της ενεργού συμμετοχής των πολιτών.</p> <p><u>Η ανθρωπιστική παιδεία</u>, που προβάλλει ως μέγιστη αξία τον άνθρωπο και την ανάγκη για ποιότητα ζωής.</p> <p>Η προβολή της αξίας του εθελοντισμού από τους φορείς παιδείας, και κυρίως η υπενθύμιση της από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης με τη βοήθεια διαφημιστικών μηνυμάτων</p> <p>Η σοβαρή και αξιόπιστη πολιτεία, που λειτουργεί με δημοκρατικές αρχές, στηρίζεται στους πολίτες και δε διστάζει καθημερινά να τους τονίζει ότι απαιτείται και η δική τους</p> <p>Η δραστηριοποίηση όλων των κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων, εκτός των θεσμών, ανεξάρτητα από τις τυπικές διαδικασίες, ώστε να επιλυθούν αποτελεσματικά ορισμένα σύνθετα κοινωνικά προβλήματα. Αυτά αφορούν σε μια πολιτεία που πείθει</p>	<p>Κοινωνικοί</p> <p><u>Στρεβλή κοινωνικοποίηση</u>: έλλειψη κοινωνικής ευαισθησίας, αδιαφορία για τα κοινά, απολιτικοποίηση, φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας (ρατσισμός, εθνικισμός, ξеноφοβία, καχυποψία, επιφυλακτικότητα, βία, εγκληματικότητα)</p> <p><u>Τεχνοκρατικός προσανατολισμός της εκπαίδευσης</u>: παραγκωνισμός ανθρωποπλαστικής αποστολής σχολείου, βαθμοθηρία, ανταγωνισμός, χρησιμοθηρική προσέγγιση της γνώσης, έμφαση στην παραγωγή καταρτισμένων τεχνοκρατών και αποδοτικών στελεχών του παραγωγικού συστήματος όχι όμως ανθρώπων με ήθος, ευαισθησίες</p> <p><u>Ο μονόπλευρος τεχνοκρατικός προσανατολισμός της κοινωνίας</u> που δίνει έμφαση στην ευημερία των οικονομικών δεικτών και αδιαφορεί για την αξία της ανθρώπινης ζωής, που επιτρέπει στις "αγορές" και σε λογής χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς να διαχειρίζονται ανάλητα τις τύχες εκατομμυρίων ανθρώπων</p> <p>Πολιτικοί</p> <p><u>Η δυσαρέσκεια των πολιτών προς την επίσημη πολιτεία</u>, επειδή τη θεωρούν αδιάφορη και αναποτελεσματική για τα προβλήματα τους. Η αρνητική αυτή διάθεση τους και η απαξίωση των πολιτικών εκπροσώπων δημιουργεί εχθρικούς και αδιάφορους για την πολιτεία πολίτες.</p>

<p>για την ποιότητα των στόχων της και παράλληλα αντιπαλεύεται την αδράνεια, τον εφησυχασμό, την κοινωνική αδιαφορία, τον ατομισμό.</p>	
<p>Τα χαρακτηριστικά του εθελοντή</p>	<p>Ατομικοί/ηθικοί</p>
<p>Παρέχει βοήθεια χωρίς να περιμένει υλική ανταμοιβή (ανιδιοτέλεια)</p>	<p>-Ο ατομισμός, εγωισμός, φιλαυτία, το προσωπικό όφελος</p>
<p>Χαρακτηρίζεται από υψηλή αίσθηση κοινωνικής ευθύνης, δείχνει έμπρακτα το ενδιαφέρον του στον πλησίον,</p>	<p>-Ο ανταγωνισμός, που παίρνει τη μορφή της διαρκούς προβολής και της κυριαρχίας του ανθρώπου πάνω στους άλλους, της αναληθσίας και αδιαφορίας για το συνάνθρωπο</p>
<p>Συχνά υπερβαίνει τις εγωιστικές τάσεις που έχει ως άνθρωπος και καθώς συνεργάζεται, μεταβαίνει απ' το «εγώ» στο «εμείς»</p>	<p>-Ο άκρατος υλισμός, ο οποίος εξελίσσεται σε διαρκή και ανεξέλεγκτο καταναλωτισμό.</p>
<p>Είναι πρόθυμος να στρατευθεί μαζί μ' άλλους, προκειμένου να επιτευχθούν κοινοί στόχοι και να εκπληρωθούν κοινωνικές ανάγκες,</p>	<p>-Ο αμοραλισμός, η αναληθσία, η καταρράκωση των ανθρωπιστικών αξιών και η επικράτηση απαξιών που καθόρισαν τα κυρίαρχα πρότυπα ζωής κατά τις μεταπολεμικές δεκαετίες: χρήμα, οικονομική επιφάνεια, πάση θυσία πλουτισμός, το πνεύμα της ήσσονος προσπάθειας, το κυνήγι της εφήμερης δόξας και δημοσιότητας</p>
<p>Κοινωνική και πολιτική συνείδηση Εθελοντής γίνεται αυτός που έχει συγκροτημένη πολιτικοκοινωνική συνείδηση κι αντιλαμβάνεται τον εαυτό του ως αναπόσπαστο κομμάτι μιας οργανωμένης κοινωνίας, που έχει ανάγκη από ενεργούς και συνειδητοποιημένους πολίτες, προκειμένου να διατηρήσει τη συνοχή της.</p>	
<p>Οικουμενική συνείδηση-πνεύμα διεθνισμού</p>	
<p>Οι εθελοντές δεν προσφέρουν μόνο στη χώρα τους, αλλά νοιάζονται για τον άνθρωπο οπουδήποτε κι αν βρίσκεται. Για παράδειγμα, ασχολούνται με την αντιμετώπιση του υποσιτισμού στον Τρίτο κόσμο, ή στρατεύουν τις δυνάμεις τους για την επιτυχία ενός υψηλού σκοπού, την πραγμάτωση ενός ανώτερου ιδανικού, π.χ. για την υλοποίηση της Ολυμπιακής ιδέας.</p>	

ΚΡΙΤΗΡΙΟ

<p style="text-align: center;">Η κοινωνία των πολιτών σε δράση</p> <p>1. Τα τελευταία χρόνια το φαινόμενο του οργανωμένου εθελοντισμού απέκτησε στον ελληνικό χώρο νέες και πρωτότυπες ποιοτικές και ποσοτικές διαστάσεις που υπερβαίνουν τις παλαιές εμπειρίες της παραδοσιακής φιλανθρωπίας. Η οργανωμένη εθελοντική δράση τείνει να καταστεί μια σημαντική συνιστώσα της «κοινωνίας των πολιτών» ή πιο σωστά αποτελεί το πιο ορατό ίσως δείγμα ότι μια «κοινωνία των πολιτών» άξια του ονόματός της, αρχίζει να οικοδομείται στη χώρα μας.</p> <p>2. Μιλώντας εδώ για «κοινωνία των πολιτών» αναφερόμαστε σε όλη εκείνη τη σφαίρα των κοινωνικών σχέσεων που γεννώνται αυθόρμητα «από τα κάτω» ως προϊόν της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι (στην ευρύτερή της εκδοχή, που περιλαμβάνει όχι μόνο την ίδρυση σωματείων ή ενώσεων προσώπων που δεν έχουν νομική προσωπικότητα, αλλά και τη σύσταση ιδρυμάτων), και σχηματίζουν ένα κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο κυριαρχεί η ιδέα του «καλώς εννοούμενου συμφέροντος», δηλαδή η αξιολόγηση του προσωπικού συμφέροντος στο πλαίσιο ενός ευρύτερου κοινωνικού συμφέροντος.</p> <p>3. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του οργανωμένου εθελοντισμού, που τον καθιστά ένα εξειδικευμένο υποσύστημα της «κοινωνίας των πολιτών», είναι ο αλτρουιστικός προορισμός των αποτελεσμάτων της δραστηριότητάς του και ιδίως ο τρόπος πραγμάτωσής τους, ο οποίος βασίζεται στην εκτέλεση προγραμμάτων εθελοντικής εργασίας.</p> <p>4. Τα πεδία παρέμβασης των εθελοντικών οργανώσεων είναι πολλαπλά και διαφορετικά μεταξύ τους, αρκετές δε από τις οργανώσεις αυτές δραστηριοποιούνται ταυτόχρονα σε περισσότερα πεδία. Υπάρχουν, ίσως, «πολλοί» εθελοντισμοί, ο καθένας με τη δική του φυσιογνωμία, ταυτότητα και μέθοδο δράσης, κοινό χαρακτηριστικό όλων όμως είναι η συνδρομή τους στην πραγματοποίηση θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών (Ελλήνων και αλλοδαπών), τα οποία για διάφορους λόγους, νομικούς ή πραγματικούς, δε βρίσκουν επαρκή ή αποτελεσματική ικανοποίηση ή απαιτούν για την προστασία και την προαγωγή τους την κινητοποίηση των εθελοντικών ενεργειών της κοινωνίας (χαρακτηριστικό παράδειγμα, το</p>	
---	--

δικαίωμα στο περιβάλλον).

5. Ένα σημαντικό μέρος του εθελοντισμού στον ελληνικό χώρο - αν και αναλογικά μικρότερο εν συγκρίσει προς άλλες ευρωπαϊκές χώρες - δραστηριοποιείται στον τομέα των υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, με αντικείμενο κυρίως την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών σε δοκιμαζόμενα πρόσωπα: ασθενείς και άτομα τρίτης ηλικίας, άτομα με ειδικές ανάγκες, εγκαταλελειμμένα παιδιά, ανήλικοι και οικογένειες σε δυσκολίες, ανύπαντρες μητέρες, τοξικοεξαρτημένοι, ψυχικά πάσχοντες, χρόνιοι ασθενείς, φυλακισμένοι και πρώην φυλακισμένοι, οροθετικοί και ασθενείς με AIDS, ξένοι μετανάστες, Τσιγγάνοι, αλκοολικοί, άστεγοι, κ.λπ. Αυτή τη μορφή εθελοντισμού, που είναι περισσότερο προσανατολισμένη στην παροχή κοινωνικής **φροντίδας** σε πρόσωπα που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης, θα μπορούσαμε να τη προσδιορίσουμε με τον όρο «κοινωνικός εθελοντισμός».

6. **Σημαντική** ανάπτυξη παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια ο «περιβαλλοντικός εθελοντισμός», ο οποίος δραστηριοποιείται στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος, και ο «εθελοντισμός πολιτικής προστασίας» με αιχμή την πρόληψη και κατάσβεση δασικών πυρκαγιών. Αρκετά διαδεδομένη **εμφανίζεται** επίσης η παρουσία του «πολιτιστικού εθελοντισμού», με επίκεντρο την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών και τη διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς, ενώ πιο πρόσφατα, σημαντικό ενδιαφέρον παρατηρείται και για προγράμματα «διεθνούς εθελοντισμού», που προωθούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο των πολιτικών για τους νέους, όπως η «Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία», ή από μη κυβερνητικές οργανώσεις διεθνούς συνεργασίας και αλληλεγγύης με αντικείμενο την παροχή ανθρωπιστικής, επισιτιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας προς τις αναπτυσσόμενες χώρες ή τον άμαχο πληθυσμό εμπόλεμων χωρών.

7. Σε όλες τις προαναφερόμενες μορφές του ή και άλλες που δεν εντάσσονται στην ενδεικτική αυτή κατηγοριοποίηση - ο εθελοντισμός έχει ως αντικείμενο την **πραγματοποίηση** θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται άμεσα ή έμμεσα στο ισχύον Σύνταγμα ή απολαμβάνουν **διεθνούς** προστασίας στον έναν ή τον άλλον βαθμό. Υπό την έννοια αυτή ο **εθελοντισμός** θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μια μορφή «κοινωνικής εγγύησης» των **θεμελιωδών δικαιωμάτων**, δηλαδή μιας εξωτερικής εγγύησης της

νομικής αποτελεσματικότητάς τους, επαφιέμενης στην αυτόνομη πρωτοβουλία των πολιτών.

8. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της εθελοντικής δράσης, νοούμενης ως «κοινωνικής εγγύησης» των θεμελιωδών δικαιωμάτων, είναι ότι αυτή προσανατολίζεται στα δικαιώματα «τρίτων», ακόμη και αγνώστων (όπως συμβαίνει χαρακτηριστικά με την εθελοντική αιμοδοσία) και δεν περιορίζεται απλώς στη διεκδίκηση αυτών των δικαιωμάτων, αλλά συμβάλλει στην πρακτική συγκεκριμενοποίησή τους, με την **παροχή** υλικών ή ηθικών υπηρεσιών.

Από τον ημερήσιο Τύπο, (άρθρο συντομευμένο και
διασκευασμένο)

επιμέλεια: Δρ. Πολύβιος Ν. Πρόδρομος

Παρατηρήσεις

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 110-130 λέξεις.

B₁. «Ο Εθελοντισμός θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μια μορφή "κοινωνικής εγγύησης" των θεμελιωδών δικαιωμάτων». Αξιοποιώντας την πιο πάνω πρόταση ως θεματική περίοδο, να αναπτύξετε το περιεχόμενό της σε μια παράγραφο 80-100 λέξεων.

B₂. Με ποια συλλογιστική πορεία ο συγγραφέας αναπτύσσει τις σκέψεις του στην πέμπτη (5^η) παράγραφο του κειμένου; (Ένα σημαντικό μέρος του εθελοντισμού..... με τον όρο «Κοινωνικός εθελοντισμός»).

B₃. Ο συγγραφέας στην 4^η και 5^η παράγραφο του κειμένου του χρησιμοποιεί ως μέσο πειθούς και τα παραδείγματα. Να τα καταγράψετε και να τα αξιολογήσετε ως προς την πειστικότητά τους.

B₄. α) Να γράψετε ένα **συνώνυμο** για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις :
υπερβαίνουν, συνδρομή, φροντίδας, πραγματοποίηση, διεθνούς.

β) Να γράψετε ένα **αντώνυμο** για κάθε μια από τις παρακάτω λέξεις :
οργανωμένη, ελευθερίας, σημαντική, εμφανίζεται, παροχή.

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Ως εκπρόσωπος του Σχολείου σας, στον εκπολιτιστικό σύλλογο της περιοχής σας, καλείσθε να εκφωνήσετε μια ομιλία, αναφερόμενοι στην αναγκαιότητα του εθελοντισμού καθώς και στις θετικές συνέπειες του. (500-600 λέξεις).

ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ

Του ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ

Κοινωνία των πολιτών και εθελοντισμός	<p>Τα τελευταία χρόνια το φαινόμενο του οργανωμένου εθελοντισμού απέκτησε στον ελληνικό χώρο νέες και πρωτότυπες ποιοτικές και ποσοτικές διαστάσεις που υπερβαίνουν τις παλαιές εμπειρίες της παραδοσιακής φιλανθρωπίας. Η οργανωμένη εθελοντική δράση τείνει να καταστεί μια σημαντική συνιστώσα της «κοινωνίας των πολιτών» ή πιο σωστά αποτελεί το πιο ορατό ίσως δείγμα ότι μια «κοινωνία των πολιτών», άξια του ονόματος της, αρχίζει να οικοδομείται και στη χώρα μας.</p>
ορισμός	<p>Μιλώντας εδώ για «κοινωνία των πολιτών» αναφερόμαστε σε όλη εκείνη τη σφαίρα των κοινωνικών σχέσεων που γεννώνται αυθόρμητα «από τα κάτω» ως προϊόν της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι (στην ευρύτερη της εκδοχή, που περιλαμβάνει όχι μόνο την ίδρυση σωματείων ή ενώσεων προσώπων που δεν έχουν νομική προσωπικότητα, αλλά και τη σύσταση ιδρυμάτων), και σχηματίζουν ένα κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο κυριαρχεί η ιδέα του «καλώς εννοούμενου συμφέροντος», δηλαδή η αξιολόγηση του προσωπικού συμφέροντος στο πλαίσιο ενός ευρύτερου κοινωνικού συμφέροντος.</p>
Χαρακτηριστικά του εθελοντισμού	<p>Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του οργανωμένου εθελοντισμού, που τον καθιστά ένα εξειδικευμένο υποσύστημα της «κοινωνίας των πολιτών», είναι ο αλτρουιστικός προορισμός των αποτελεσμάτων της δραστηριότητας του και ιδίως ο τρόπος πραγμάτωσής τους, ο οποίος βασίζεται στην εκτέλεση προγραμμάτων εθελοντικής εργασίας.</p>
Μορφές-είδη	<p>Τα πεδία παρέμβασης των εθελοντικών οργανώσεων είναι πολλαπλά και διαφορετικά μεταξύ τους, αρκετές δε από τις οργανώσεις αυτές δραστηριοποιούνται ταυτόχρονα σε περισσότερα πεδία. Υπάρχουν, ίσως, «πολλοί» εθελοντισμοί, ο καθένας με τη δική του φυσιογνωμία, ταυτότητα και μέθοδο δράσης, κοινό χαρακτηριστικό όλων όμως είναι η συνδρομή τους στην πραγματοποίηση θεμελιωδών δικαιωμάτων των πολιτών (Ελλήνων και αλλοδαπών), τα οποία για διάφορους λόγους, νομικούς ή πραγματικούς, δεν βρίσκουν επαρκή ή αποτελεσματική ικανοποίηση ή απαιτούν για την προστασία και την προαγωγή τους την κινητοποίηση των εθελοντικών ενεργειών της κοινωνίας (χαρακτηριστικό παράδειγμα, το δικαίωμα στο περιβάλλον).</p>
Κοινωνικός εθελοντισμός	<p>Ένα σημαντικό μέρος του εθελοντισμού στον ελληνικό χώρο -αν και αναλογικά μικρότερο εν συγκρίσει προς άλλες ευρωπαϊκές χώρες- δραστηριοποιείται στον τομέα των υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, με αντικείμενο κυρίως την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών σε δοκιμαζόμενα πρόσωπα: ασθενείς και άτομα τρίτης ηλικίας, άτομα με ειδικές ανάγκες, εγκαταλελειμμένα παιδιά, ανήλικοι και οικογένειες σε δυσκολίες, ανύπαντρες μητέρες, τοξικοεξαρτημένοι, ψυχικά πάσχοντες, χρόνιοι ασθενείς, φυλακισμένοι και πρώην φυλακισμένοι, οροθετικοί και ασθενείς με AIDS, ξένοι μετανάστες, Τσιγγάνοι, αλκοολικοί, άστεγοι, κ.λπ. Αυτή τη μορφή εθελοντισμού, που είναι περισσότερο προσανατολισμένη στην παροχή κοινωνικής φροντίδας σε πρόσωπα που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης, θα μπορούσαμε να την προσδιορίσουμε με τον όρο «κοινωνικός εθελοντισμός».</p>
Περιβαλλοντικός εθελοντισμός	<p>Σημαντική ανάπτυξη παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια ο «περιβαλλοντικός εθελοντισμός», ο οποίος δραστηριοποιείται στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος, και ο «εθελοντισμός πολιτικής προστασίας» με αιχμή την πρόληψη και η κατάσβεση δασικών πυρκαγιών. Αρκετά διαδεδομένη εμφανίζεται επίσης η παρουσία του «πολιτιστικού εθελοντισμού», με επίκεντρο την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών και τη διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς, ενώ πιο πρόσφατα, σημαντικό ενδιαφέρον παρατηρείται και για προγράμματα</p>
Πολιτιστικός Εθελοντισμός	

Διεθνής Εθελοντισμός	<p>«διεθνούς εθελοντισμού», που προωθούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο των πολιτικών για τους νέους, όπως η «Ευρωπαϊκή Εθελοντική Υπηρεσία», ή από μη κυβερνητικές οργανώσεις διεθνούς σύνεργασίας και αλληλεγγύης με αντικείμενο την παροχή ανθρωπιστικής, επισιτιστικής και αναπτυξιακής βοήθειας προς τις αναπτυσσόμενες χώρες ή τον άμαχο πληθυσμό εμπόλεμων χωρών.</p>
Σκοπός	<p>Σε όλες τις προαναφερόμενες μορφές του -ή και άλλες που δεν εντάσσονται στην ενδεικτική αυτή κατηγοριοποίηση- ο εθελοντισμός έχει ως αντικείμενο την πραγματοποίηση θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται άμεσα ή έμμεσα στο ισχύον Σύνταγμα ή απολαμβάνουν διεθνούς προστασίας στον έναν ή τον άλλο βαθμό. Υπό την έννοια αυτή ο εθελοντισμός θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μια μορφή «κοινωνικής εγγύησης» των θεμελιωδών δικαιωμάτων, δηλαδή μιας εξωτερικής εγγύησης της νομικής αποτελεσματικότητάς τους, επαφιέμενης στην αυτόνομη πρωτοβουλία των πολιτών.</p>
Κοινωνική εγγύηση θεμελιωδών δικαιωμάτων	<p>Η σύγχρονη εθελοντική εμπειρία αναζωογονεί την έννοια αυτή της «κοινωνικής εγγύησης» των θεμελιωδών δικαιωμάτων, η οποία πρωτοδιατυπώθηκε στο άρθρο 23 του γαλλικού Συντάγματος του έτους I (μετάτη Γαλλική Επανάσταση): [...]</p> <p>Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της εθελοντικής δράσης, νοούμενης ως «κοινωνικής εγγύησης» των θεμελιωδών δικαιωμάτων, είναι ότι αυτή προσανατολίζεται στα δικαιώματα «τρίτων», ακόμη και αγνώστων (όπως συμβαίνει χαρακτηριστικά με την εθελοντική αιμοδοσία) και δεν περιορίζεται απλώς στη διεκδίκηση αυτών των δικαιωμάτων, αλλά συμβάλλει στην πρακτική συγκεκριμενοποίηση τους, με την παροχή υλικών ή ηθικών υπηρεσιών.</p> <p>Η Πολιτεία αναγνώρισε πρόσφατα το «θεσμικό» ρόλο ορισμένων κατηγοριών εθελοντικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της Υγείας και Πρόνοιας (ν. 2646/1998) και της Αναπτυξιακής Βοήθειας και Σύνεργασίας (ν. 2731/1999).</p> <p>Παρ' όλα αυτά, απομένουν πολλά ακόμη να γίνουν για να εξασφαλιστεί στον εθελοντικό τομέα το καλύτερο δυνατό νομικό και φορολογικό πλαίσιο, προκειμένου αυτός να συμβάλει αποτελεσματικά στην προώθηση κοινωνοφελών σκοπών.</p> <p>Η απουσία μιας συνταγματικής διάταξης που θα προέβλεπε ρητά την αρχή της προώθησης του ρόλου των εθελοντικών οργανώσεων καθώς και άλλων μη κερδοσκοπικών οργανισμών που επιδιώκουν κοινωφελείς σκοπούς δεν εμποδίζει τη «θετική» προστασία των οργανώσεων αυτών στο επίπεδο της κοινής νομοθεσίας. Ωστόσο, θα ήταν χρήσιμη η προσθήκη στο ισχύον Σύνταγμα μιας τέτοιας συνταγματικής διάταξης που θα θέσπιζε ως προγραμματικό συνταγματικό κανόνα ότι το κράτος μπορεί να ενισχύει με οικονομικά μέσα τις εθελοντικές και τις άλλες μη κερδοσκοπικές οργανώσεις που έχουν ως σκοπό την προάσπιση και προαγωγή των θεμελιωδών δικαιωμάτων.</p>

. *Ο Χ ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ είναι διδάκτωρ Συνταγματικού Δικαίου και διδάσκει ως Ειδικός Επιστήμων Συνταγματικό Δίκαιο και Δημόσια Πολιτική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών